

ରଥଯାତ୍ରା ଓ ରଥଯାତ୍ରାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମ

ଡକ୍ଟର ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭୂୟାଁ

ରଥଯାତ୍ରାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମ ରହିଛି । ଏହାକୁ ଘୋଷ ଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ଘୋଷ ଯାତ୍ରା ଅର୍ଥାତ୍ ନଦିଘୋଷରେ ବିରାଜମାନ କରି ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବାରୁ ବା ଏହି ଯାତ୍ରା ମାଧ୍ୟମରେ ବିଶ୍ୱର ମଙ୍ଗଳ ଘୋଷଣା କରାଯାଉଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଘୋଷଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ସେହିପରି ଏହାକୁ ଆଡ଼ପ ମଣ୍ଡପ ଯାତ୍ରା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଆଡ଼ପ ମଣ୍ଡପ ଯାତ୍ରା ହେଉଛି ଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିରରେ ଥିବା ଆଡ଼ପ ମଣ୍ଡପରେ ତିନି ଠାକୁର ବିଜେ କରିଥାନ୍ତି । ଫଳରେ ଏହାକୁ ଆଡ଼ପ ମଣ୍ଡପ ଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ସେହିପରି ଜନ୍ମଦେବୀ ବା ଅନ୍ତର୍ଦେବୀ ଯାତ୍ରା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । କାରଣ ଆଡ଼ପ ମଣ୍ଡପକୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଜନ୍ମଦେବୀ କୁହାଯାଏ । ଏଠାରେ ବିଗ୍ରହ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିବାରୁ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ରହିଛି । ତେଣୁ ଏହାକୁ ଜନ୍ମଦେବୀ ବା ଅନ୍ତର୍ଦେବୀ ଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ଦଶାବତାର ଯାତ୍ରା ଭାବେ ଏହାକୁ ବିବେଚିତ କରାଯାଉଥିବାବେଳେ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଘରେ ଦଶ ଅବତାର ବେଶ ହେଉଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଦଶାବତାର ଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ସେହିପରି ପତିତପାବନ ଯାତ୍ରା ଭାବେ ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ପତିତମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ଲାଗି ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ବଡ଼ ଦେଉଳରୁ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସନ୍ତି । ଭକ୍ତଙ୍କ ଗହଣରେ ନିଜକୁ

ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଗଲାବେଳେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ କିଛି ବେଳ ଅଟକି ଯାଆନ୍ତି ବଡ଼ ଠାକୁର । କାହିଁକି ନା ସେଇଠି ହିଁ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ମାଉସା ମା' ଘର । ଏହି ବାଟ ଦେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ, ଚିକିଏ ଅଟକି ନ ଯିବେ କେମିତି ? ବଳ ବୟସ କମିଯିବା ହେତୁ ମାଉସା ମା'ର ଅଧ୍ୟା ନର୍ତ୍ତୀ ଯାଉଛି ସିନା, ହେଲେ ନିଜ ପିଲା ଆସୁଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ମନ କ'ଣ ଅଧ୍ୟ ଧରିବ ? ସେ ଚା' ପିଲାକୁ ଚିକିଏ ଆଖି ପୁରେଇ ଦେଖିବ, ତାଙ୍କୁ ନିଜ ହାତ ତିଆରି ପୋଡ଼ ପିଠା ଖୁଆଇବ, ଏଥିପାଇଁ ମାଉସା ମା'ର ଖୁସି କହିଲେ ନସରେ । ବର୍ଷକରେ ଥରେ ରଥରେ ବାହୁଡ଼ାଦିନ ଏହି ବାଟ ଦେଇ ଫେରିବା ବେଳେ ଠାକୁର ମାଉସା ମା' ହାତରୁ ପୋଡ଼ ପିଠା ଖାଇଥାନ୍ତି । ଠାକୁରଙ୍କ ଏହି

ମାଉସା ମା' ହେଲେ ଅର୍ଦ୍ଧାସିନା ଦେବୀ । ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଓ ଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିର ମଝି ଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ମାଉସା ମା' ମନ୍ଦିର । କେଶରୀ ବଂଶ ରାଜାଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ କାଳରେ ଏହି ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଭିତରେ ପୂଜା ପାଉଛନ୍ତି - ମାଉସା ମା ଅର୍ଦ୍ଧାସିନା । ମାଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି କୃଷ୍ଣ ପଥରରେ ତିଆରି, ସେ ଦିଭୁଜା । ଦୁଇ ପାଖରେ ଅଛନ୍ତି ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱଦେବୀ ଛାୟା ଓ ମାୟା । ମୂର୍ତ୍ତିର କଟି ବେଶରୁ ଉପର ଅଂଶକୁ ଆଛାଦିତ କରି ଦେବୀ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ମୁଖାଚିତ୍ତ ରାପି ଦିଆଯାଇଛି । ବର୍ଷକରେ ଦୁଇଥର ଆଶ୍ୱିନ ଓ ଆଷାଢ଼ ମାସରେ ଏଇ ମୁଖାକୁ ବନକଲାଗି କରାଯାଇଥାଏ । କୁହାଯାଏ ଅର୍ଦ୍ଧାସିନା ଦେବୀ ହେଉଛନ୍ତି ଦଇତାମାନଙ୍କର ଇଷ୍ଟ ଦେବୀ । ମୁଖ୍ୟ ମନ୍ଦିରର ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ୨୦ ଫୁଟ ।

ମାଉସା ମା ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଶ

ଏହାସହ ରହିଛି ମୁଖଶାଳା ଓ ଜଗମୋହନ । ମନ୍ଦିରର ଦ୍ୱାର ଦେଶରେ ଅଛି ଗଜସିଂହାର ଭାଷ୍ଟର୍ଯ୍ୟ । ଜଗମୋହନରେ ଦଶଅବତାର, ଦଶମହାବିଦ୍ୟା, ଦଶରୁଜା ଦୁର୍ଗା ପ୍ରତ୍ୟହ ପୂଜା ପାଉଛନ୍ତି । ମାଉସା ମା ଯୋଗମାୟାଙ୍କ ଭଉଣୀ ସ୍ୱରୂପା ବୋଲି ମଧ୍ୟ କେହି କେହି କହିଥାନ୍ତି । ମନ୍ଦିରର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପରିବେଶରେ ନବଗ୍ରହ, ଶିବ-ପାର୍ବତୀ, ଜଗନ୍ନାଥ, ରାଧା-କୃଷ୍ଣ, ରାମ-ସୀତା, ନୃସିଂହ, ଗଣେଶ ଓ ହନୁମାନ ପ୍ରଭୃତି ଦେବାଦେବୀ ସ୍ଥାନ ପାଇଛନ୍ତି । କୁହାଯାଏ - ଶ୍ରୀରାମ ବନବାସ ପୂର୍ବରୁ ମା' କୈକେୟୀଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ଯେ ତୋ-ମୋ ସମ୍ପର୍କ ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତରର । ଦ୍ୱାପରରେ ତୁ ହେବୁ ଯଶୋଦା ଓ ମୁଁ କାହ୍ନା । ଆଉ କଲିରେ ମୁଁ ହେବି ଦାଗୁରୁଦ୍ଧ ରୁ ମୋ ମାଉସା ମା । ତେଣୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମାଉସା ମା' ଭାବେ ଜଣାଶୁଣା ଏହି ଅର୍ଦ୍ଧାସିନା ଦେବୀ । ଦେବୀ ପୂଜା ପାଉଛନ୍ତି ବନଦୁର୍ଗା ମନ୍ତ୍ରରେ । ଆଜି ଯେଉଁଠି ବନଗର୍ଭି ସାହି ଅଛି, ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ବନ୍ଦିଯାଇଥିଲା ମାଳିନୀ ନଈ । ଗୁଣ୍ଡିଚାଘରୁ ରଥରେ ଫେରୁଥିବା ଶ୍ରୀଜୀଉ ଏଇଠି ଚିକିଏ ଅଟକି ଯାଇ ମାଉସା ମା' ହାତରୁ ଶ୍ରୀଗଣ ପୋଡ଼ ପିଠା ଖାଇ ପୁଣି ଭେଳାରେ ନଈ ପାରି ହୋଇ ଅନ୍ୟ ତିନି ରଥରେ ଆସିଥାନ୍ତି । ଆଜି କିନ୍ତୁ ସେ ନଈ ନାହିଁ,

ସମ୍ମିଳିତ କରିଦିଅନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ ଦର୍ଶନ କରି ପତିତମାନେ ଉଦ୍ଧାର ପାଇଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହାକୁ ପତିତପାବନ ଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ଆହୁରି ଏହାକୁ ନବଦିନାତ୍ମକ ଯାତ୍ରା ଭାବେ କୁହାଯାଏ କାରଣ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଠାରୁ ବାହୁଡ଼ା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନଅ ଦିନ ଧରି ଏହା ଚାଲୁଥିବାରୁ ଏହାକୁ ନବଦିନାତ୍ମକ ଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ସେହିପରି ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା ଭାବେ ଏହାକୁ ବିବେଚନା କରାଯାଏ କାରଣ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଘରକୁ ତିନି ଠାକୁର ଯାତ୍ରା କରୁଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ଆମ ଆଦିମ ଅଧିବାସୀ ଶବ୍ଦର ସଂପ୍ରଦାୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂଜିତ ଦାଗୁଦେବତା ପ୍ରଭୁ ନାଳମାଧବ କାଳକ୍ରମେ ଜଗନ୍ନାଥ ରୂପ ବିଗ୍ରହ ଧାରଣ କରି ପୂଜିତ ହୋଇ ଚାଲିଛନ୍ତି ବୋଲି ଶ୍ରୁତି ରହିଛି । ସେ ବ୍ରହ୍ମ, ସେ ବିଷ୍ଣୁ, ସେ ହିଁ ନାରାୟଣ । 'ଓଁ କ୍ଳାଁ' କୃଷ୍ଣାୟେ, ଗୋବିନ୍ଦାୟେ, ଗୋପାଳାଜନବଲ୍ଲଭେ ନମଃ'ର ମାନ୍ଦିକ ଉଦ୍ଧାରଣରେ ପୂଜିତ ହେଉଥିବା ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପୂର୍ବରୂପ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରାଯାଏ । ଲୋକକଥା ମଧ୍ୟ ରହିଛି ଯେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୀଳାର ପରିସମାପ୍ତି ପରେ ଯେ ପୂର୍ବ ଭାରତର ଏହି ପ୍ରାନ୍ତପାଠରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ରୂପେ ଆବିର୍ଭୂତ ହେଲେ । ଏଣୁ ସକଳ ବୈଷ୍ଣବ ସଂପ୍ରଦାୟଙ୍କର ସେ ମଧ୍ୟ ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତା ଯାହା ଶ୍ରୋତୈତନ୍ୟକ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ପତାନ୍ତସାରେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ତାଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ବଳରାମଙ୍କ ସହିତ ଭଉଣୀ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କର ସମାବେଶରେ ସେ ବିରାଜିତ । ଏହି ଯଶୋଦା କନ୍ୟା ସୁଭଦ୍ରା ଭାଇ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ମହାପ୍ରତାପୀ କଂସଙ୍କ କବଳରୁ ବଞ୍ଚାଇଥିବାରୁ

ସେ ତାଙ୍କର ଅତି ଆଦରର । ଅଦୈତବାଦାନୁସାରେ ଏହି ମହାଦେବୀ ସୁଭଦ୍ରା ଯୋଗମାୟା ଓ ଯୋଗନିଦ୍ରା ଭାବେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତା । ସେ ପୁଣି ଅଖଣ୍ଡ, କାଳ ବା ସମୟଚକ୍ରର ପ୍ରକାଶଦେବୀ । ସୁଦର୍ଶନ ହେଉଛନ୍ତି ମହାଭାରତର କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅନୁସାରେ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କର ସମ୍ମିଳିତ ରୂପ ଯାହାକୁ ନାରଦ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି କଳିଯୁଗରେ ଆବିର୍ଭାବ ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବିନୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ଆମ ଭାରତୀୟ ପରମ୍ପରାରେ ଭଉଣୀ ସହିତ ପ୍ରଭୁ ପୂଜିତ ହେବାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ରହିଛି । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମର କୁଜ୍ଞ, ଧମ୍ମ ଓ ସଂଘର ମହତ୍ତ୍ୱ ରତ୍ନସିଂହାସନରେ ଉପବିଷ୍ଟ ଏହି ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତିରେ ସମାବିଷ୍ଟ ବୋଲି ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମର ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏହି ଧମ୍ମ ସଦାବେଳେ ନାରୀର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥାଏ ବୋଲି ତହିଁରେ କୁହାଯାଇଛି । ଆଉ ରତ୍ନସିଂହାସନ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ଭଣ୍ଡାର ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି । ମୋଡ଼ ଉପରେ କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ପ୍ରଭୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କର ଏହି ଆସ୍ଥାନରେ ରହିଛି ବିଷ୍ଣୁ, ଶୈବ, ବୈଷ୍ଣବ ଓ ବୌଦ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସୀଙ୍କର ପରମ ଆତ୍ମା ଏବଂ ଅନାଦିକ ବିଶ୍ୱାସୀ । ଏହି ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ମୂର୍ତ୍ତିର ପରିକଳ୍ପନା ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବୋଲି ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ କରିଆସିଛୁ, କାରଣ ଏହାର ତତ୍ତ୍ୱ ଯେତେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଅଲୌକିକରେ ଲୌକିକ ଓ ରହସ୍ୟରେ ପରମ ଅଖଣ୍ଡ ବିଶ୍ୱାସରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ । ଗୋଲାକାର ଦାଗୁ ବିଗ୍ରହର ଅନୁପମ ରୂପ ଓ ମହିମା ଚିରକାଳ ଆମକୁ ବାନ୍ଧି ରଖୁଆସିଛି । ଜଗତର ସବୁ ରଙ୍ଗ ତାଙ୍କଠି ଠୁଳ । ବିଷ୍ଣୁର ପଲକବିହାର ନେତ୍ର ଯୁଗଳରେ ସେହି ପରମ କାରୁଣିକ ଅହୋରାତ୍ର

ତାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ଜଗତକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । ସକଳ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ନିରାଶଣ କରିଚାଲିଛନ୍ତି । ସଂସାରରେ କିଛି ହିଁ କିଛି ତାଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ରହେ ନାହିଁ । ଯୁଗଯୁଗ ଧରି ବହୁ ପ୍ରାଣ ପଶ୍ଚିତ ତାଙ୍କରି ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ମଧ୍ୟ ତାହା ଅସରନ୍ତ ରହିଛି । ସେହି ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କ ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନା ପାଇଁ ଭାଷା ବି କାହିଁ । ତାଙ୍କରି ବଡ଼ ଦେଉଳ ପାଖରେ ସମସ୍ତେ ଶରଣାଗତ ; ତାଙ୍କରି ବଡ଼ଦାଣ୍ଡର ଧୂଳିରେ ସବୁ ଗର୍ବ ଅହଂକାର ଝରିପଡ଼ି ରୁପତିତ ହୋଇଯାଏ । ତାଙ୍କରି କରୁଣା ଚିକିଏ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି । ସବୁ ଯାତନା, ଆକୃତି ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା ତାଙ୍କରି ଆଶିଷ ପାଇଁ, ଶୁଦ୍ଧାର ବାଲିକାଗୀତି ପାଇଁ । ସେହି ମହାପ୍ରଭୁ ଆଜି ତାଙ୍କର ଅଗଣିତ ଭକ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଭା । ସବୁରି କଣ୍ଠରେ ଯେପରି ଧନ ମାଗୁନାହିଁ, ଜନ ମାଗୁନାହିଁ, ମାଗୁଛି ଶରଧା ବାଲିରୁ ହାତେ । ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଏହି ବିଶ୍ୱପ୍ରସିଦ୍ଧ ରଥଯାତ୍ରାର ଆଜି ଏକାଠି ସମବେତ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଜନତା । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଶୁଖିଲା, ଶାନ୍ତି ଓ ସଦ୍ଭାବନା ପାଇଁ । ପ୍ରଭୁ ଆଶିଷ ଦିଅନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଏହି ଦିବ୍ୟ ଯାତ୍ରା ନିର୍ବିଗ୍ନରେ, ତାଙ୍କରି କରୁଣାରେ ସମାପନ ହେଉ ଜଗତବାସୀଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରି ସେହି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଏଇ ବିନୟ ପ୍ରାର୍ଥନା । ଆମରି ପରମ୍ପରାନୁକ୍ରମେ ଅଗଣିତ ଭକ୍ତ କବିକ କଣ୍ଠରୁ ଝରି ଆସିଛି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣିତ କେତେ କେତେ ପ୍ରାର୍ଥନାର ସ୍ତବ, ଭଜନ ଓ କବିତା । ଆଜି ତାଙ୍କରି ଏହି ପବିତ୍ର ଉତ୍ସବରେ ତାଙ୍କରି ଶ୍ରୀରଙ୍ଗା ଚରଣ ତଳେ ଅର୍ପଣ କରୁଛୁ ଆମରି ସେହି ପ୍ରଣୟା କବିଗଣଙ୍କର ଲିଖି ଗୀତ ଓ କବିତା । ଆଶା କରୁଛୁ ଆମରି ସୁଧା ପାଠକେ ଏହାକୁ ସାଦରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

ଠାକୁର ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଘରକୁ ଯାଇ ବାହୁଡ଼ୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯାହାହେଲେ ବି ମାଉସା ମା'ଙ୍କ ନିକଟରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଅଟକିବା ନିଶ୍ଚିତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ମହାପ୍ରଭୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବସ

ପିନ୍ଧନ୍ତି । ଏସବୁ ରଙ୍ଗ ଅଲଗା ଅଲଗା । ସେମିତି ଠାକୁରଙ୍କ ଠାରେ ହେଉଥିବା ବେଶ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର । ବିଭିନ୍ନ ରୂପରେ ଠାକୁର ଦର୍ଶନ ଦିଅନ୍ତି ଭକ୍ତଙ୍କୁ । ସେମିତି ଏକ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବେଶ ହେଲା -

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଶ । ମହାପ୍ରଭୁ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଘରକୁ ଯାଇଥିବା ବେଳେ ମହାଦେବୀରେ ସାତଦିନ ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । ଏହି ଅବସ୍ଥାନ କାଳରେ ପ୍ରତିଟି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଠାକୁରଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବେଶ କରାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଗୁଣ୍ଡିଚା ମଣ୍ଡପକୁ କୁହାଯାଇଥାଏ ରାସ ମଣ୍ଡଳ । ତେଣୁ ଏଠାରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ରାସଲୀଳା ହେଉଥିବା କୁହାଯାଏ । ଏହାସହ ତାଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ରସମୟ ବେଶ କରାଯାଇଥାଏ । କୁହାଯାଏ - ନାଳାଦ୍ରାରେ ଦଶ ବର୍ଷ ଦର୍ଶନର ଫଳ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଘରେ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ମିଳିଥାଏ । ଆଉ ଯଦି ସେଇ ଦିନଟି ନବମୀ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଥାଏ, ତାହେଲେ ଏଥିରୁ ହଜାର ରୁଣ ପୁଣ୍ୟଅର୍ଜନ କରିହୁଏ । ଆଡ଼କ ମଣ୍ଡପରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅତିମ ଦର୍ଶନ ହେଲା - ନବମୀ ସନ୍ଧ୍ୟାଦର୍ଶନ । ଏହାପରେ ପ୍ରଭୁ ବାହୁଡ଼ା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତି । ଠାକୁରଙ୍କ ଠାରେ ବାହୁଡ଼ ଓ ସେନାପତୀ ପ୍ରଭୃତି ଲାଗେ । ଦଇତାପତି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସେବକମାନେ ତରତର ହୋଇଉଠନ୍ତି । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନାଳାଚଳ ବିଜେ ପାଇଁ ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ସମ୍ପନ୍ନ କରାଯାଏ । ଏହାବ୍ୟତୀତ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ସେବାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଶ କରାଯାଇଥାଏ ।

